

20120603 - Thomaskerk -Amsterdam -Handelingen 2 -

Gemeente,

Ik heb van de week de feestelijke Pinksterdienst van afgelopen zondag afgeluisterd op uw website; dat leverde geen elektronische vervreemding op. Ik hoorde u uit volle borst zingen. Ad van N preekte op woensdag nog net zo aanstekelijk als op zondag en, zoals het een leerling van Frans Breukelman past, helemaal toegesneden op ons zelf. Heel persoonlijk en toch ook heel universeel. Mooi, zo'n website voor gemiste kerkdiensten, die een beetje de overwinning op de tijd representeren!

Ik heb ervan genoten maar bedacht ook dat ik een mooie gelegenheid kreeg vanmorgen om een element dat hij al benadrukte nog eens van een tweede schijnwerper te voorzien. Het Pinksterevangelie verdient wel meer dan één zondag.

Mij viel dit jaar vooral de weidsheid van Lukas' verhaal op, alsof hij ons wilde laten zien dat na het verhaal over de hemelvaart van Jezus de scherpe concentratie op het leven van één man, op één moment in de geschiedenis en op één plek in de wereld nu de focus van het evangelie zich helemaal richt op alle mensen, voor de hele geschiedenis in alle Landen: vandaar die lange opsomming in Handelingen 2 van inwoners uit al die andere volken en naties: Parthen, Mediërs, Elamieten, Mesopotamiërs, Capadociërs, Aziaten, Egyptenaren, Lybiërs, Romeinen, Arabieren, Grieken en wat niet al.

Dat moet minister Leers als goede christenpoliticus tijdens de Pinkster is nog veel stof tot nadenken hebben gegeven: al die Afrikanen, Aziaten en Europeanen eendrachtig bijeen in een Jeruzalems zaaltje met het zelfde goddelijk vuur op hun hoofd en dezelfde goddelijke wind in hun haar...Pinksteren laat ons in ieder geval wel over het vreemdelingenbeleid nadenken, hoe ingewikkeld dat ook is! Wij zijn van bij elkaar brengen en niet van proberen gescheiden te houden.

Met Pinksteren explodeert dat kleine clubje van Jezus en zijn leerlingen als een fragmentatiebom en verspreidt zich over de aarde, van de Noordpool tot de Zuidas, van het Oosten tot het Westen. En overal ontstaan groepen en groepjes nieuwe leerlingen – soms van twee of drie mensen, soms drieduizend – die geïnspireerd of geïrriteerd worden door het getuigenis van het koningschap van de God van Jezus, door de controverse die hij overal zaait, door het aanhoudende gerucht van zijn opwekking uit de dood en door een nieuwe eenvoudige levensstijl van luisteren, maaltijd vieren, zorgen en bidden.

Die explosie hadden de profeten al zien aankomen en die Jezus had hun woorden al tot zijn levensmodel gemaakt – vervuld, heet dat in de Bijbel – en zo zou het ook in de geschiedenis gaan.

Want overal waar die nieuwe leerlingen geboren worden gebeuren wonderen en vooral tekenen van dat verhaal van Timmerman Jezus. Overal lezen en herlezen, horen mensen het onderwijs van de apostelen. Overal waar mensen dat verhaal aanvaarden als betrouwbaar en geloofwaardig worden zorg en solidariteit een gegeven: overal verrijzen hospitalen en andere zorginstellingen, overal worden scholen gebouwd en overal wordt gewerkt aan gemeenschapsopbouw, vaak door kerken te stichten, maar ook wel door gewoon mensen bij elkaar

te brengen in belangengemeenschappen . Soms ook in een poging om traditionele vijandschappen te doorbreken. Waar die dingen al gebeurden werden ze versterkt en waar ze niet bestonden werden ze gesticht.

Overal zijn er wel twee of drie mensen, die worden gegrepen door het verhaal van die joodse timmerman en die begrijpen dat mens-zijn betekent dat er gemeenschap moet worden gebouwd en gezorgd moet worden voor natuur en medemens, en dat die zorg een afspiegeling is van de zorg die de Schepper heeft voor zijn wereld en dat mensen dankbaarheid past voor hun bestaan en dat die dankbaarheid – wil ze niet verdorren – moet of mag leiden tot zorg, tot dienstbaarheid zoals wij graag zeggen. Dat het daarbij niet altijd over grote groepen gaat en soms zelfs voor maar twee of drie mensen, wordt in de Bijbel als normaal beschouwd: niet alle zaad komt op, niet alle vaders zijn als die van de verkwistende zoon, niet alle Samaritanen zijn barmhartig. **DE LEVENSTIJL VAN DE GEEST IS GEEN ZOETHOUDERTJE, HET IS DEEL VAN EEN STRIJDCULTUUR.**

Wie oog krijgt voor dat element in de geschiedenis begrijpt ook beter waarom er zoveel vijandschap is tegen het onderwijs van de apostelen, dat verhaal: veel mensen - misschien wel de meeste mensen – hebben geen boodschap aan zo'n levensvisie. Zij vinden het verhaal naïef, weten zich eigendom van eigen land, zijn gewend om eigen bestaan en eigen volk voorop te zetten en vinden het gewoon dat vreemdelingen moeten verdwijnen als ze de eigen levensstandaard in gevaar brengen. Veel mensen zijn geïndoctrineerd met het geloof dat problemen alleen met hoge kijkcijfers en grote politieke partijen en veel macht, met zwaardere straffen, en vaak zelfs alleen met geweld kunnen worden opgelost, terwijl we toch omkomen in de voorbeelden van zulke oplossingen die de situatie niet beter maar erger hebben gemaakt! En dat terwijl in ons eigen geloofsdelen alle verhalen juist begrip, vergeving en hulp, vrijspraak en gastvrijheid de kern vormen.

Het Pinksterevangelie leidt ook al heel snel tot veel strijd en veel vijandschap: overal in de wereld waar die leerlingen zich verzamelen worden ook offers gebracht. Tot op de dag van vandaag. Lees uw krant er maar op na.

Iwan Illich schreef er een gedicht over in het Spaans maar dat stoort ons met Pinksteren ook niet:. Het gaat zo:

Het zijn de roofvogels, Heer,/ die vanuit hun machtige omhoog/ likkebaardend speuren naar de kleine dieren in het veld/ Zij zijn de heersers van de bovenbouw, /Er is maar kleine kans / dat haas en veldmuis hun aanval overleven/.

Ik lach door tranen heen/ het zijn de havik en de adelaar,/die met uitsterven worden bedreigd. / Het kleine spul wegduikend in het gras, vermenigvuldigt zich...

Pinksteren is ons dan ook gegeven als het feest waarop wij anders naar de wereld en de geschiedenis leren kijken. We leren al snel dat het leven verrukkelijk maar de wereld een puinhoop is. Wij hebben geleerd en leren nog steeds dat de belofte voor authentiek mens-zijn ligt bij hen die te allen tijde het uitgangspunt voor ons handelen - persoonlijk en gemeenschappelijk – ligt in een dankbaar aanvaarden van het leven, in het dienen van natuur en mens, vooral waar zij gevaar lopen; en dat daarom de toekomst ook in handen ligt van de niet van de groten der aarde maar waar twee of drie zich in verbondenheid met Jezus van Nazareth tot zo'n leven van dankbaarheid en zorg verplichten. Sommige zullen dat inzicht vertalen in

hun wens om gedoopt te worden, d.w.z. zichtbaar te maken dat zij zich zo hebben verplicht; anderen zullen zo leven, al hadden ze geen idee dat zij Jezus zelf dienden in de uitoefening van wat zij zien als ' de vanzelfsprekendheid van de dankbaarheid ' [Calvijn]

Anders leren denken heet dat. We leren oog te krijgen voor kleine groepen geïnspireerde mensen, leraren, geleerden, kunstenaars, artsen, politici, ambtenaren, welzijnswerkers, managers, die tegen de stroom in, zoeken naar de vertaling van dankbaarheid voor het leven, prioriteit voor wie zorg behoeven, vrijheid voor gevangenen, mensen verslaafd aan luxe. We leren te zoeken naar mensen die zo met de geschiedenis en haar mogelijkheden omgaan. We voeden ons met verhalen zoals dat van Otto en Anna Quankel, waarover Ad v N schrijft in het maandbericht van de Thomaskerk. Pinksterverhalen zijn machtige verhalen over machteloze mensen, niet alleen in de Bijbel, maar gewoon, voor het grijpen in onze geschiedenis.

Wij leren de geschiedenis anders zien. We leren tegenstand te verwachten en te begrijpen, teleurstellingen te verwerken, te luisteren naar wat ons van nature niet zint.

Pinksteren leert ons anders naar de geschiedenis te kijken. We zien dat er een onuitroeibaar verlangen is naar gemeenschappen zoals de eerste gemeente in Handelingen, die het ook weer hadden van hun verlangen en hun vertrouwen op een nieuw Jeruzalem dat niet met handen is gebouwd maar dat ons als een geschenk in de schoot valt. We zien dat in alle generaties kleine gemeenschappen ontstaan, die niet veel macht lijken te hebben maar wel een ongehoorde invloed op het denken van mensen: de vroege kloosterorde, de kleine groep leerlingen rond Franciscus van Assisi, de leefgemeenschap van Leo Tolstoj, het kleine en vervolgd centrum Finkenwalde waar Bonhoeffer predikanten voor de Belijdende kerk opleidde voor en tijdens de 2e wereldoorlog, de broederschap van Taizé, de gemeenschap van Iona, het huishouden van Don Helder Camera en het leerhuis van Iwan Illich, en in onze eigen stad groepen vrijwilligers die de 13 voedselbanken in leven houden, die hospes bedienen, of in het drugspastoraat werken, en nog veel meer. En we leren dat iedere keer het volk hen vertrouwde en van hen hield, terwijl de machtigen zich probeerden zich van hen te ontdoen.

Een van de verleidingen van de grote verleider in onze tijd is dat ons de geschiedenis wordt geleerd als slecht nieuws. En er is veel slecht nieuws: Syrië staat in brand, de Arabische Lente blijkt vaak een teleurstelling, in Afrika wordt massaal gevlucht en gevochten. Er zijn landen waar drugkartels machtiger zijn dan de regering, en er wordt veel geleden waar jarenlang een onverschillig, luxe- gericht bestaan is opgebouwd en nu de armoede en de werkeloosheid onbarmhartig toeslaat. Griekenland en Spanje, Portugal en Ierland hebben allemaal met hun megalomane bouwprojecten het geld van hun medeburgers, met of zonder hun instemming ontvreemd en nu moeten zij hun hand ophouden of nog erger: dreigen om het hoofd boven water te houden. Dat is slecht nieuws

Aan slecht nieuws geen gebrek, maar dat was ons ook niet beloofd. En de troost van Pinksteren is niet dat de Heilige Geest dat allemaal met een machtig gebaar verandert; de troost is dat er te midden van al dat slechte nieuws een alternatief leven wordt aangewezen, een alternatief dat niet op getallen is gebaseerd, maar op de aanwezigheid van de geest van Christus waar er ook maar twee of drie zijn die zijn verkondiging serieus nemen. En die weten dat de verleidende geesten alleen maar overwonnen worden door gebed, dat is door een nieuwe concentratie op de verkondiging van de apostelen, door het inleven in het verhaal.

De eerste gemeente uit Lukas' tweede boek – de Handelingen – en al die latere gemeenschappen die dezelfde trekken vertonen had geen eeuwig leven: weldra komen Ananias en Saffira met hun kleine leugentjes en hun grote gevolgen, weldra wordt Stephanus gestenigd en gaat Paulus rond als een briesende leeuw om die nieuwe gemeente uit te roeien. Maar vervolging en ongehoorzaamheid doven de geest niet uit. De kerk is geen drager van de Geest maar getuige van de Geest! De ervaring van die gemeente, van dat simpele leven van luisteren, samen eten en zorg leidt er ook altijd weer toe dat nieuwe leerlingen zich melden. Zoals ook voor ons geldt dat wij ons visioen, onze hoop en onze verwachting niet laten bepalen door het slechte nieuws – dat was ons al voorspeld – maar door die niet aflatende stroom van nieuwe groepen leerlingen. Er is geen eeuw geweest waarin niet aanwijsbaar dat andere leven werd aangeboden en ook voorgeleefd; er is geen eeuw geweest waarin niet mensen zich lieten onderdompelen in dat nieuwe leven.

We hoeven niet allemaal monnik of non te worden, er zijn mensen nodig in alle bereiken van het leven. Jezus had leerlingen die met hem mee trokken en hij had leerlingen in het Sanhedrin, zoals Jozef van Arimatehea; onder zijn leerlingen bevonden zich tollenaars en romeinse soldaten, synagoge opziemers en Samaritanen.

We moeten ons wel allemaal laten troosten en laten inspireren door hun verhalen en we doen er goed aan om met die gemeenschappen contact te maken en te houden.

Zalig zijn degenen die de pinksterverhalen koesteren want zij zullen het koningschap van God beërven.

Amen